

Denumirea practicii:
**Agencia Națională
de Administrare a
Bunurilor
Indisponibilizate**

Țara:
România

Categoria practicii:

- Mecanisme de sancționare

**Date de
contact:**

- Agenția Națională de Administrare a Bunurilor Indisponibilizate
- <https://anabi.just.ro>
- anabi@just.ro

Riscul (riscurile) de fraudă contracarat(e)

- altele

Context și obiectiv(e)

Directiva 2014/42 a Parlamentului European și a Consiliului privind înghețarea și confiscarea instrumentelor și produselor infracțiunilor săvârșite în Uniunea Europeană îndeamnă statele membre să adopte măsuri care să permită ca bunurile confiscate să fie utilizate în interes public sau în scopuri sociale. În special pentru România, Comisia Europeană a emis în 2014 recomandări în cadrul mecanismului de cooperare și verificare (MCV) pentru creșterea ratei de executare a ordinelor de confiscare. Recuperarea este o provocare, în special în cazurile transfrontaliere.

Recuperarea și administrarea bunurilor a fost responsabilitatea diferiților actori din România. Este vorba în primul rând de poliție, urmată de parchet sau de instanțe și Ministerul Justiției (prin intermediul Biroului de recuperare a bunurilor), iar în al doilea rând, în mod tradițional, doar de poliție.

România a inclus crearea unei agenții care asigură legătura între recuperarea și gestionarea bunurilor în Strategia sa Națională Anticorupție 2012-2015 și a adoptat o lege pentru crearea Agenției Naționale de Administrare a Bunurilor Indisponibilizate (ANABI) în 2015.

Fiind operațională din decembrie 2016, bunurile confiscate sunt repartizate agenției de procurori și judecători, urmând să fie vândute sau gestionate. La închiderea cazurilor, bunurile imobile confiscate pot face obiectul reutilizării sociale. ANABI promovează cooperarea și dezvoltă o platformă online pentru gestionarea produselor provenite din săvârșirea de infracțiuni, care va spori capacitatea instituțională națională de a identifica, a gestiona și, eventual, a comercializa bunurile confiscate prin furnizarea de informații detaliate și actualizate cu privire la locul unde se află aceste bunuri. În plus, ANABI are scopul de a spori transparența procesului de recuperare a datorilor prin furnizarea de date deschise publicului și prin generarea de statistici fiabile pentru urmărirea procesului de recuperare a datorilor.

Obiectivul general este creșterea veniturilor aduse la bugetul de stat, precum și a celor prin care se asigură despăgubirea victimelor.

Descrierea practicii

Agencia a fost creată pe baza discuțiilor cu diferite părți interesate, cu autoritățile naționale implicate și cu practicienii (de exemplu, Ministerul Justiției, procurorii, poliția) și s-a bazat pe experiența agențiilor similare din Franța, Belgia și Țările de Jos. Întrucât România nu avea o agenție națională pentru recuperarea bunurilor și nici una pentru gestionarea bunurilor, ANABI a fost creată pentru a combina cele două activități.

ANABI îndeplinește în special următoarele funcții:

- a) de facilitare a urmăririi și a identificării produselor provenite din săvârșirea de infracțiuni care ar putea face obiectul unor dispoziții de indisponibilizare, sechestru sau confiscare;
- b) de asigurare a administrării a bunurilor mobile indisponibilizate în cadrul procesului penal;
- c) de valorificare a bunurilor mobile sechestrate în cadrul procesului penal;
- d) de publicare pe site-ul său a unor informații actualizate cu privire la fiecare bun imobil confiscat în cadrul procesului penal, incluzând statutul juridic, localizarea, fotografiile, data la care a fost transferat în proprietatea privată a statului, precum și alte date relevante;
- e) de supraveghere a reutilizării bunurilor imobile confiscate, și anume transferul gratuit către instituții publice, autorități teritorial-administrative sau organizații neguvernamentale în scopuri sociale sau de interes public;
- f) de gestionare a sistemului informatic național integrat de evidență a creanțelor provenite din infracțiuni care asigură accesul instituțiilor publice din sistemul judiciar la informații privind administrarea bunurilor provenite din infracțiuni.

Sumele provenite din vânzarea bunurilor mobile și imobile confiscate sunt repartizate între ministere și asociațiile și fundațiile care își desfășoară activitatea în domeniul social.

În ceea ce privește reutilizarea bunurilor imobile, Ministerul Finanțelor, la propunerea agenției, a inițiat un proiect de hotărâre de guvern prin care bunurile imobile confiscate pot fi transferate gratuit către asociații și fundații care își desfășoară activitatea în domeniul social.

Pentru a îndeplini aceste sarcini, agenția este organizată în 5 departamente:

- 1) Biroul Urmărire și Identificare Bunuri: însărcinat cu identificarea inițială a bunurilor confiscate.
- 2) Serviciul de Administrare și Valorificare Bunuri: cel mai mare departament, însărcinat cu administrarea bunurilor, de exemplu valorificarea acestora.
- 3) Serviciul Juridic, Comunicare și Registratură: responsabil de reprezentarea în instanță în vederea confiscării bunurilor.
- 4) Serviciul Suport Operațional: gestionarea proceselor interne, inclusiv a resurselor umane, a achizițiilor publice și a finanțării.
- 5) Compartimentul Plăți: responsabilă cu plățile și, prin urmare, independentă de personalul responsabil cu finanțele și achizițiile publice.

ANABI a fost înființată cu scopul de a angaja 50 ENI și de a recruta angajați din diverse domenii relevante, inclusiv anchetatori financiari, procurori, contabili și juriști.

Caracteristica principală a ANABI este cooperarea interinstituțională – toate agențiile cu responsabilități în domeniul bunurilor confiscate sunt implicate pe parcursul întregii proceduri penale, inclusiv, de exemplu, Ministerul Finanțelor Publice, Agenția Națională de Administrare Fiscală, Autoritatea de Supraveghere Financiară, Oficiul Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor și Departamentul pentru Luptă Antifraudă. ANABI organizează periodic conferințe și seminare cu reprezentanți ai acestor agenții pentru a construi și a consolida cooperarea dintre acestea.

ANABI este într-un proces continuu de îmbunătățire, de exemplu prin crearea recentă a unui cont unic pentru gestionarea tuturor sumelor de bani confiscate la nivel național, a unei platforme online pentru licitațiile în curs pentru vânzarea online a bunurilor confiscate în cadrul procedurilor penale (un proces introdus în timpul crizei sanitare provocate de pandemia de COVID-19) și recuperarea bunurilor legate de monedele virtuale.

La 13 mai 2020, ANABI a primit fonduri pentru dezvoltarea unui sistem informatic național integrat (ROARMIS) de evidență a bunurilor sechestrate și confiscate. Acest proiect este legat de întregul sistem judiciar, deoarece va reuni toate instituțiile și autoritățile implicate în procedurile de confiscare, gestionare și vânzare a bunurilor provenite din infracțiunile comise. ROARMIS va fi administrat de ANABI și actualizat pe baza informațiilor adăugate în sistem de către autoritățile competente. Acesta va asigura accesul direct la toate instanțele, toți procurorii, toate unitățile de poliție judiciară, Agenția Națională de Administrare Fiscală și Ministerul Justiției, în calitate de autoritate centrală pentru cooperarea internațională în materie penală.

De asemenea, ANABI este activă în cadrul rețelelor de cooperare internațională și a deținut președinția Rețelei Camden Inter-agenții de Recuperare a Bunurilor (CARIN) în 2019. În aprilie 2020, Comisiei Europene i-au fost prezentate o serie de recomandări pentru politicile din domeniul recuperării bunurilor. Principalele subiecte abordate au fost urmărirea și recuperarea bunurilor provenite din săvârșirea de infracțiuni de la structuri/entități corporative, returnarea și reutilizarea bunurilor, urmărirea și recuperarea monedelor virtuale, cu accent pe abordarea cooperării cu jurisdicțiile offshore.

Pentru a spori transparența, agenția publică lunar sumele provenite din vânzarea bunurilor mobile și imobile confiscate și informații privind reutilizarea bunurilor imobile.

Caracteristici unice

- Combinarea recuperării bunurilor cu administrarea bunurilor în cadrul unei singure agenții;
- Cooperarea cu organele naționale și internaționale de urmărire penală;
- Personal multidisciplinar, inclusiv cu pregătire în domeniul juridic și economic;
- ANABI este una dintre cele 3 entități publice din țară care, pe lângă controlul și auditul intern efectuate de ministrul justiției, fac, de asemenea, obiectul unui audit extern anual;

Efecte și rezultate

Îmbinarea recuperării bunurilor cu gestionarea bunurilor în cadrul unei singure agenții s-a dovedit a fi eficientă și, de la crearea sa în 2015 (situație în mai 2020), ANABI a confiscat bunuri cu o valoare combinată de aproximativ 200 milioane EUR. Au fost reutilizate bunuri imobile și vândute bunuri mobile în valoare de aproximativ 6 milioane EUR. Discrepanța provine din faptul că bunurile sechestrate nu se referă doar la bunuri fizice, ci includ și bani pierduți, de exemplu, din cauza evaziunii fiscale.

Potrivit raportului anual de activitate pe 2019, evoluțiile recente relevante includ:

- după obținerea de rezultate pozitive din vânzările de bunuri obișnuite, agenția a reușit să încheie primele vânzări de bunuri atipice și complexe, de exemplu acțiuni, depozite mari, echipamente industriale și materiale de construcții.
- ANABI gestionează conturi în monede virtuale în cazurile de criminalitate organizată internațională;
- ANABI a propus reutilizarea ca sediu al unei instituții publice a unei clădiri în valoare de 3 000 000 EUR confiscate într-un caz de criminalitate organizată și de spălare de bani;
- După primele acorduri de partajare a sumelor confiscate cu UE și cu alte jurisdicții, a fost încheiat un nou acord de partajare cu SUA. 173 802,35 USD au fost transferați în România.

Aspectul gestionării bunurilor de către agenție garantează că, în unele cazuri, bunurile confiscate pot fi vândute sau reutilizate chiar înainte de pronunțarea unei hotărâri definitive. Astfel se evită pierderea de valoare și costurile de stocare sau întreținere a bunurilor în cursul proceselor judiciare de lungă durată. De exemplu, casele nu rămân neutilizate pe perioade lungi de timp.

Principalii factori ai succesului

Pentru crearea agenției, a fost esențial să se valorifice experiența din alte țări, fără a le copia structura, ci adaptându-le la nevoile României și la peisajul său instituțional. Agenția nu a fost creată în grabă, iar procesul a permis o adaptare pentru România.

În plus, selecția personalului cu diferite seturi de competențe a asigurat îndeplinirea sarcinilor agenției.

În urma instituirii sale, a fost, de asemenea, esențial să se consolideze încrederea autorităților cooperante și să se demonstreze că agenția a fost în măsură să acționeze și să reacționeze rapid și în conformitate cu standardele internaționale, de exemplu prin furnizarea de informații cu privire la bunurile confiscate în termen de 8 ore, dacă a fost necesar.

Mandatul agenției este prevăzut în mod clar în lege, iar agenția se asigură că acționează în cadrul mandatului respectiv. Cooperarea nu este obligatorie, ci se bazează pe încrederea în competențele dovedite ale agenției.

Provocări întâmpinate și lecții învățate

Una dintre provocările specifice pentru România a fost situația politică și reacțiile negative care au urmat instituirii sale. Opinia publică a fost că o agenție cu doar 50 de persoane angajate nu poate funcționa eficient.

Cu toate acestea, ANABI a dovedit că organizarea internă adecvată și personalul cu experiență pot îndeplini sarcinile unei astfel de agenții cu resurse financiare și umane aparent reduse.

Potențialul de transferabilitate

Ca și România, alte țări ar trebui să se bazeze pe existența unor astfel de agenții, dar să adapteze organizarea și responsabilitățile în funcție de instituțiile și rețelele naționale deja existente. Exemplul României ar putea fi, într-adevăr, mai relevant pentru țările care au un trecut similar.

După cum arată ANABI, o astfel de agenție poate fi înființată cu resurse financiare și umane foarte limitate, având, în același timp, efecte semnificative, inclusiv efectul de descurajare a infracțiunilor și schimbarea convingerilor culturale cu privire la inexistența unor sancțiuni adecvate în cazul unor infracțiuni precum fraudă.